Nurkowanie w Strýtan na Islandii — jedynym kominie hydrotermalnym na świecie, w którym można nurkować

Kiedy nurkowie myślą o Islandii, na pewno pojawia im się w głowie obraz słynnej rozpadliny Silfra. Jest to szczelina tektoniczna z krystalicznie czystą wodą lodowcową położona niedaleko największego miasta Islandii, Reykjaviku. Niewielu nurków wie jednak, że na samej północy kraju jest jeszcze jedno unikalne i być może nawet bardziej spektakularne miejsce nurkowe – komin hydrotermalny Strýtan.

Strýtan jest jedynym znanym kominem hydrotermalnym, w którym można nurkować. Wszystkie inne dotychczas odkryte kominy (zwane również „czarnymi" lub „białymi", w zależności od koloru wody, która z nich wypływa) znajdują się w oceanie na głębokości do dwóch do sześciu kilometrów. Można do nich dotrzeć tylko pojazdem podwodnym.

Z geologicznego punktu widzenia Islandia jest niespokojnym miejscem. Leży na Grzbiecie Śródatlantyckim, gdzie płyty kontynentalne Eurazji i Ameryki Północnej odsuwają się od siebie o około 1-2 centymetry na rok. Powoduje to stałe ruchy pod wyspą, trzęsienia ziemi i erupcje lawy, która wypełnia rowy tektoniczne. Islandia leży również na plamie gorąca lub pióropuszu płaszcza, czyli na obszarze aktywnym geotermicznie, gdzie prądy wstępujące przenoszą gorącą magmę bezpośrednio z wnętrza ziemi do ogromnych wulkanów uśpionych pod ogromnymi lodowcami. Dzięki temu procesowi powstał Strýtan.

Strýtan znajduje się niedaleko Akureyri, drugiego pod względem wielkości miasta Islandii. Można tam dolecieć bezpośrednio z Reykjaviku, ale szkoda byłoby nie wziąć udziału w najbardziej spektakularnej wycieczce samochodem na naszej planecie. Jadąc obwodnicą Islandii, która okrąża całą wyspę, możemy zobaczyć najbardziej imponujące krajobrazy i popularne miejsca turystyczne, takie jak wodospady Seljalandsfoss i Skógafoss, laguna lodowcowa Jökulsárlón i plaże Vík z czarnym piaskiem.

Akureyri leży zaledwie 50 km na południe od koła podbiegunowego. Tuż za miastem na zachodnim brzegu Eyjafjörður, fiordu na Oceanie Arktycznym znajduje się wioska Hjalteyri, w którym mieści się centrum nurkowe Strýtan. Jego właściciel Erlendur Bogason jest legendą nurkowania na Islandii i prowadzi to centrum razem ze swoją córką Sævör. To on odkrył i pierwszy zbadał Strýtan i okoliczne tereny hydrotermalne zwane Arnarnesstrýtur.

Strýtan leży w środku Eyjafjörður na głębokości około 70 metrów. Procesy geologiczne utworzyły tutaj źródła termalne, które uwalniają do oceanu słodką wodę podgrzewaną przez magmę. Rozpuszczone w niej duże ilości minerałów momentalnie krystalizują się w kontakcie z zimną morską wodą. Doprowadziło to do powstania pojedynczego komina wapiennego, który wznosi się jak ogromna wieża z głębokości 70 metrów do 15 metrów pod powierzchnią wody. Uczeni szacują, że stworzenie tak wielkiego hydrotermalnego komina zabrało 10 tysięcy lat, czyli od ostatniego zlodowacenia do chwili obecnej. W niektórych miejscach, w tym na samym szczycie komina, proces budowy wciąż trwa.

Tereny hydrotermalne w Eyjafjörður były pierwszymi podwodnymi obszarami chronionymi w Islandii utworzonymi w 2001 roku. Nurkowie muszą otrzymać pozwolenie z centrum nurkowego Strýtan, które zapewnia nurkowania z przewodnikiem.

W Arnarnesstrýtur znajduje się grupa mniejszych kominów hydrotermalnych położonych na głębokości od 23 metrów na dnie do 15 metrów pod powierzchnią. Woda, która z nich wypływa ma temperaturę 79°C. To miejsce jest nie tylko niezwykle rzadkim fenomenem geologicznym, ale zamieszkują je również różne organizmy morskie. Wiele gatunków ślimaków nagoskrzelnych, krabów i innych małych stworzeń żyje na algach i wodorostach pokrywających komin. Można tu też spotkać zębacze pasiaste w szczelinach komina i wiele innych gatunków ryb, takich jak dorsz, flądra lub tasza.

Pierwsze wrażenie, jakie robi Strýtan jest absolutnie niesamowite i wyjątkowe. Jak wielka, ciemna wieża wynurzająca się z zimnych głębin fiordów stoi samotnie na środku Oceanu Arktycznego. Wydaje się absolutnie nie z tego świata, ale jest to niewątpliwie jedno z najbardziej „ziemskich" zjawisk.

Podczas nurkowania grupa zazwyczaj powoli okrąża komin o średnicy kilku metrów, wynurzając się na mniejszą głębokość z każdym okrążeniem. Można zauważyć, w którym miejscu komin wciąż się buduje – widać świeże struktury mineralne i ciepłą wodę wypływającą ze szczelin. Woda wydobywająca się z kominów hydrotermalnych ma tak wysoką temperaturę, że można poczuć jej ciepło, ale nie wpływa to na ogólną temperaturę wody, która wynosi między 4 a 8°C. Widoczność wynosi zazwyczaj około 10 metrów.

Komin jest siedliskiem unikalnych gatunków roślin i zwierząt, w tym alg, wodorostów, listownic i ukwiałów, które rozwinęły się w tych specjalnych, ekstremalnych warunkach. Komin przyciąga również wiele innych stworzeń morskich – być może uda Ci się zobaczyć ławicę dorszy pływających w górę i w dół lub różne gatunki meduz wdzięcznie unoszących się w toni.

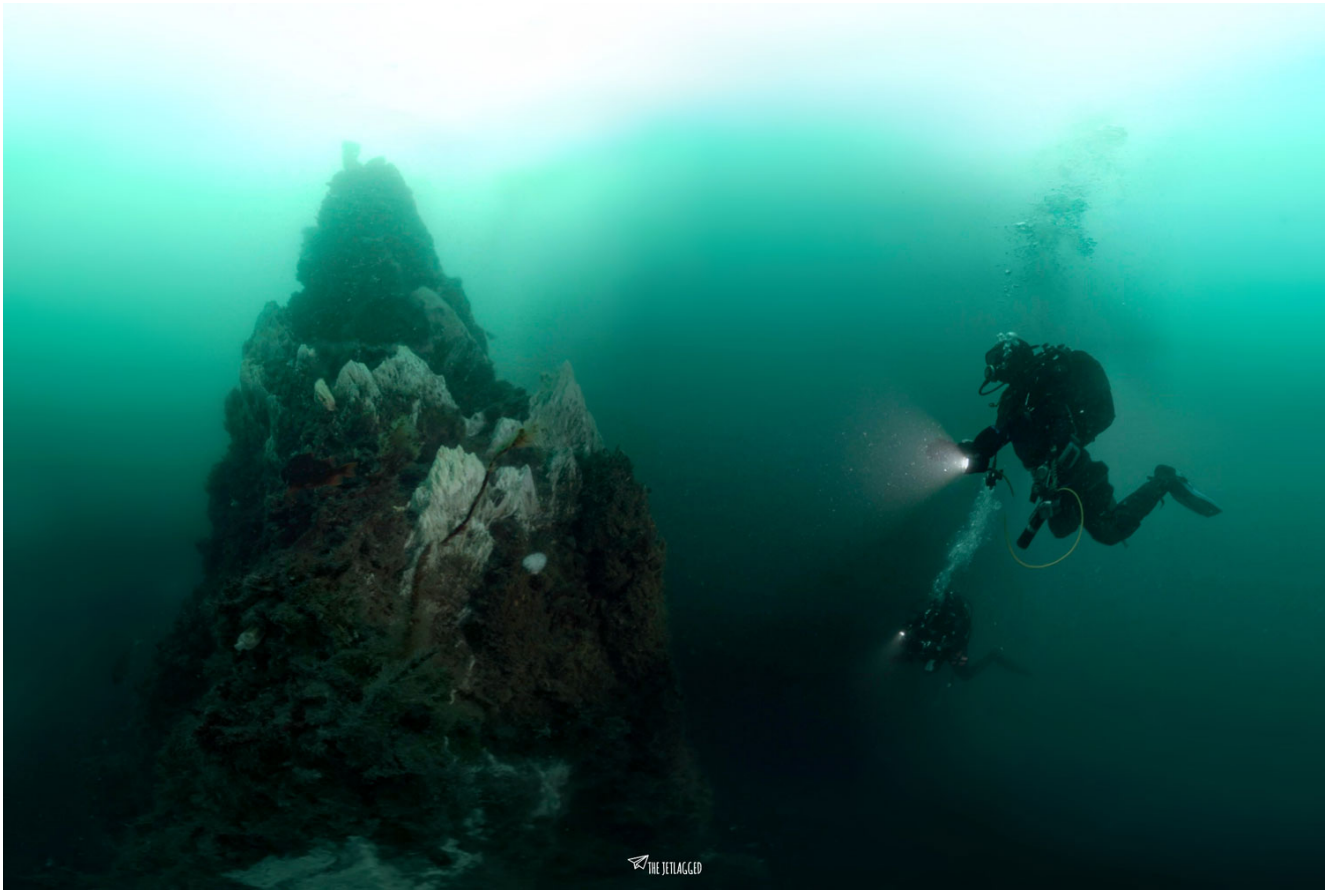

Obserwując mieniący się komin możesz bardzo łatwo ulec fascynacji i rozproszyć uwagę, dlatego zawsze pamiętaj o sprawdzaniu pozostałego czasu bezprzystankowego. Ponieważ szczyt komina znajduje się na głębokości 15 metrów, przystanek bezpieczeństwa należy wykonać w toni. Konieczna jest dobra kontrola pływalności, ale zdarza się, że morze jest wzburzone lub występuje prąd, dlatego możesz przytrzymać się liny podczas wynurzenia.

Te miejsca nurkowe są zalecane tylko dla zaawansowanych nurków. Nurkowanie na północy Islandii oznacza zanurzenie w Oceanie Arktycznym, co może być niezwykle wymagające ze względu na zimną wodę i częste falowanie. Daje to jednak unikalną możliwość nurkowania w kominie hydrotermalnym.

Photos & Videos by: Claudia Schmitt, Hendrik S. Schmitt, The Jetlagged

---

Zanim wyruszysz na wyprawę upewnij się, że twoje członkostwo w DAN jest nadal aktywne.

Jeśli wygasło, skontaktuj się z DAN lub wejdź na stronę www.daneurope.org, aby odnowić swoje członkostwo, które zapewnia ci usługi największej międzynarodowej firmy asystującej nurkom w wypadkach nurkowch w każdym miejscu na świecie.